

Az első budapesti református elemi iskola felavatása.

Colijn volt holland miniszterelnök a magyar nyelv ápolásáról. — Kuyper Katalin magyar nyelvű beszéde.

A Vilma királynő-uti templom udvarán ma, hétfőn délelőtt lélekemelő ünnep játszódott le. Ez alkalommal avatták föl az *első budapesti református elemi iskolát*, amely a magyar állam és Budapest székesfőváros segítségével kívül jórészt holland adományokból szerveződött meg. Az ünnepségen a többi között megjelentek: *Colijn* Henrik, volt holland miniszterelnök, *Klebelsberg* Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Kuyper* Katalin, *Kuyper* volt holland miniszterelnök leánya, — aki a holland--magyar mozgalmak legfőbb intézője, — *Kavasz* László püspök feleségével és családjával, *Bakhuizen* holland ügyvivő, *Fledderus* holland főkonzul, *Hovy* holland polgármester és *Bawinck* holland professzor, *Tóth* Lajos és *Neményi* Imre államtitkárok, *Somssich* Ella grófnő, *Józán* Miklós unitárius püspökhelyettes, *Halász* Lajos főügyész, *Tóth* István és *Mosdóssy* Imre miniszteri tanácsosok, *Ravasz* Árpád és *Hittrich* Ödön főigazgatók, *Puskás* György és *Barna* Béla rendőrfőtanácsosok, *Somogyi* Lajos dr. egyházi gondnok, *Victor* János teológiai tanár és ezrekre menő közönség. Az udvaron állították föl az új iskola növendékeit s az iskola épületén a holland, a magyar és a székesfővárosi lobogó alatt virágdiszes keretben állott az iskola neve: *Julianna református elemi iskola*. Az új intézményt ugyanis *Vilma* hollandi királynő engedelmével *Julianna* holland trónörökösneőről nevezték el.

Mielőtt az ünnep megkezdődött, egy nemzetiszínű ruhás kisleány és fiú csokrot adott át *Colijn*-nek és *Kuyper* Katalinnak, amit *Kuyper* kisasszony magyarul köszönt meg. Bevezetőül a „*Jövel Szentlélek Uristen...*“ kezdetű dicséretet énekelték, majd *Ravasz* László püspök mondott imát az iskoláért, a növendékekért és tanítókért, azután pedig bibliát olvasott.

Némethy Károly v. b. t. t., a Budapesti Református Egyház főgondnoka mondott megnyitó beszédet. Az első pesti református elemi iskola — mondta *Némethy* Károly a többi közt, — 50 esztendeje kénytelen volt beszüntetni működését és most ez az intézmény új alakban támadt föl.

Ez a terv azonban nem válhatott volna valóra a nélkül, hogy a boldog holland nemzet a szerencsétlen magyar népnek segítségére ne jöjjön.

Ravasz püspök javaslatára táviratot küldött az elnökség *Vilma* királynő, *Julianna* trónörökös és *Grossheide* professzor, a holland iskolaügyi bizottság elnökének címére. *Sebestyén* Jenő dr. teológiai tanár ismertette ezután az iskola történetét, majd általános figyelem között *Colijn* Henrik emelkedett szólásra:

— Ez a megnyitandó iskola — ugymond *Colijn*, — a magyar-holland együttműködés gyümölcsének tekinthető. Keresztyén és nemzeti iskola a mi eszményünk. Legyen ez az első budapesti református elemi iskola nemzeti jellegű a tananyagában, módszerében, a játék- és tornatanításban, a fegyelmezés gyakorlásában, de különösen nemzeti legyen a nyelv- és a történelemtanításban. *A nyelvet tisztán kell tartani az idegen szavaktól*, mondotta emelt hangon *Colijn* Henrik, *és óvakodni kell a nem-magyaros mondatszerkezettől. Mert azzal az idegen szóval, vagy idegenszerű mondatszerkezettel gyakran oly idegen fogalmak és gondolatok siklanak be, amelyek nem illenek a nemzet életébe, hanem azzal inkább ellenkeznek.*

Hosszantartó tapssal jutalmazta a hallgatóság *Colijn* németnyelvű beszédét, majd *Kuyper* Katalin szólott magyarul a hallgatósághoz:

— Telve van a szívünk dicsérettel és hállával elsősorban Isten iránt, hogy a mi közös holland-magyar munkánkat megálldotta. Magyar földön elsősorban *Klebelsberg* gróf urnak kell megköszönnünk a segítséget, — fordult *Kuyper* Katalin a jelenlévő miniszter felé. — Excellenciád nagy érdeklődése és támogatása megmutatta, hogy a református szellemi oktatást népének úgy vallási, mint nemzeti érdekei szempontjából erőnek és nyereségnek tekinti.

Megköszönte *Kuyper* Katalin még Budapest főváros gondoskodását is, azután pedig azokról a történelmi kapcsolatokról beszélt, amelyek a kultura különböző terein egymás mellé állították Magyarországot és Hollandiát.

Kuyper Katalin végül gyengédségre és szeretetre kérte föl az iskola tanítónőit és diszkötésbe foglalt hatalmas bibliát nyújtott át atyja *Kuyper* miniszterelnök szavaival.

A bibliát *Némethy* Károly vette át meleg szavakkal.

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter beszéde következett ezután. A kultuszminiszter megköszönte a hollandok támogatását, majd pedig így folytatta:

— Az adakozásnak megvan a maga művészete, akkor ütközik ki ennek a művészetnek legfőbb értelme, ha az adomány idejében jön. Mi magyarok a történeti haza katasztrófája után itt állottunk lelkünkben mély keserőséggel és úgy látszott, hogy az összeomlás maga alá temeti a régi Magyarországot. A reménységet a magyar gyermek képviselte, a magyar társadalom azonban sötét nyomorban sínylődött. Mind tömegesebbé vált a gyermekhalandóság, tehát a jövőbe vetett remény gyökerében volt megtámadva és a szükségnek ebben a súlyos idejében érkeztek a hollandusok, hogy segítsenek rajtunk. Ők azonban, —

folytatta beszédét *Klebelsberg* gróf — keveselték a gyermekakció áldásait és ebben az iskolában maradandó jelét adták rokonszenvüknek. Ez az iskola többet jelent, mint azt, hogy mától fogva a magyar nemzetnek eggyel több elemi iskolája van, — fenséges emlékműve ez a keresztyén testvériségnek.

A kultuszminiszter beszédének befejezése után percekig zugott a taps. *Szabó* Imre fasori református lelkész — mondott záróbeszédet. A tulipán ősi virága a magyarnak, mondotta *Szabó* Imre, és most a tulipánok északi országa jött el hozzánk. Igérem a magam részéről is, hogy ez az iskola úgy fog hasonlítani a holland pedagógiai eszményhez, mint a magyar tulipán a holland tulipánhoz. A lelkész még imádkozott, a „*Te Binned biztunk e'ejétő: fogva...*“ kezdetű zsoltár után elénekelték a holland és magyar himnuszt. A holland himnuszt az elemi iskola ujonnan beírt növendékei adták elő és ez mélyen meghatotta a holland vendégeket. *Colijn* miniszterelnök hangosan éltette a kis gyermekeket.